

Försörjningsberedskapscentralens (FBC) mål i regeringsprogrammet 2023 Försörjningsberedskapen och skyddet av den kritiska infrastrukturen är en väsentlig del av den övergripande säkerheten

En kraftig förändring i omvärlden understryker hur unik den finländska försörjningsberedskapen och beredskapen är. Många stater hämtar nu lärdom av Finland för att bygga upp den beredskap som hos oss är en del av vardagen. **Syftet med försörjningsberedskapen är att samhällets viktiga funktioner ska kunna upprätthållas på en tillräcklig nivå också under olika allvarliga krissituationer och störningar.**

De senaste åren har visat att omvärlden och säkerhetssituationen kan förändras snabbt och därför får utvecklandet av försörjningsberedskapen inte upphöra eller avmattas. Tvärtom, vi ska göra mer och än bättre. I försörjningsberedskapsarbetet de närmaste åren betonas det exceptionella världsläge som Rysslands anfall på Ukraina har orsakat.

Sammandrag: FBC:s hälsningar till den kommande regeringen

1. När man står under nya hot **ska nivån på försörjningsberedskapen definieras om och försörjningsberedskapen starkare betraktas som en del av den övergripande säkerheten.** Övergripande säkerhet och övergripande försvar förutsätter att civilsamhällets funktioner, bland annat **den kritiska infrastrukturen tryggas effektivt**, enbart militär kapacitet räcker inte. Ukrainas situation visar detta i praktiken. Endast ett fungerande och kriställigt samhälle kan garantera den militära kapaciteten.

För regeringsprogrammet: Omfattande påverkan och nya hot riktas i hög grad mot civilsamhället, dess kritiska infrastruktur och den samhälleliga resiliensen. Nivån på försörjningsberedskapen lyfts upp som en delfaktor av den övergripande säkerheten. FBC ges det övergripande ansvaret för samordningen av skyddet av den kritiska civila infrastrukturen vid störningar under normala förhållanden och under undantagsförhållanden.

2. Spektrumet av och mängden hot har svällt, men försörjningsberedskapens resurser krymper kontinuerligt. Det är synnerligen viktigt att den kommande regeringen **säkerställer försörjningsberedskapsfondens funktionsförmåga**, till exempel genom att förstärka dess kapital. Dessutom bör snabba och bestående åtgärder genomföras för att öka det årliga inflödet till försörjningsberedskapsavgiften och avveckla mekanismen som minskar avgiften.

För regeringsprogrammet: Försörjningsberedskapens finansieringssystem och försörjningsberedskapsavgiften reformeras för att säkerställa försörjningsberedskapsverksamhetens finansieringsbas och bevara fondens funktionsförmåga även i det nya säkerhetsläget.

3. Finlands nuvarande försörjningsberedskapsmodell och -verksamhet lämpar sig utmärkt för att verkställa både **EU:s och Natos tätande och expanderande försörjningsberedskaps- och resiliensverksamhet**, och den ska utnyttjas och utvecklas med beaktande av dessa.

För regeringsprogrammet: Försörjningsberedskapscentralen ges i uppgift att fungera som den nationella kontaktpunkt som beskrivs i EU:s CER-direktiv (direktivet om kritiska entiteters motståndskraft) samt som utvecklare av Natos resiliensverksamhet och upprätthållare av helhetsbilden.

Motiveringar till FBC:s uppfattning

Civilsamhällets beredskapsförmåga är viktig på samma sätt som det militära försvaret

Det exceptionella världsläget och den förändrade säkerhetsmiljön kräver att risken för ett militärt hot ägnas särskild uppmärksamhet inom beredskapen. Den militära beredskapen och civilsamhällets beredskap går hand i hand.

Finland har sett väl till den nödvändiga resurstilldelningen till det militära försvaret, men man har inte sört för försörjningsberedskapens förmåga att möta de växande utmaningarna. Ändå är det endast ett fungerande civilsamhälle som kan garantera den militära kapaciteten. Om civilsamhället inte är tillräckligt stryktåligt blir upprätthållandet av den militära beredskapen lidande och resurser som behövs i det militära försvaret binds upp för att säkra civilsamhällets funktioner.

Försörjningsberedskapsverksamheten behöver tillräckliga resurser som en del av den övergripande säkerheten. **Om försörjningsberedskapsfondens finansieringsbas inte korrigeras med det snaraste, kommer den finländska övergripande säkerhetsmodellen att förlora sin funktionsförmåga.** Coronapandemin och Rysslands anfallskrig har visat hur viktigt det är att skapa säkerhet på ett sätt som beaktar alla parter i samhället och därmed hela civilsamhället.

Diskrepansen mellan de ökande hoten och minskande resurserna måste korrigeras

Försörjningsberedskapscentralen har i samarbete med näringslivet, den tredje sektorn och den offentliga sektorn i 30 års tid planerat, utvecklat och verkställt ett fortlöpande beredskapsarbete, som säkrar en så störningsfri vardag för medborgarna som möjligt även i krissituationer. Under åren har **försörjningsberedskapen fått nya, flerdimensionella hot att hantera, resurserna tenderar däremot att minska.**

Nedan några exempel på aktuella teman som i stor omfattning påverkar och har betydelse för hela samhällets funktionsförmåga och försörjningsberedskapen, och som kräver åtgärder under nästa regeringsperiod.

- Målen för **det fysiska skyddet av den kritiska infrastrukturen** ska omdefinieras i den förändrade säkerhetsmiljön och urvalet av metoder ska fastställas. Det förändrade läget förutsätter att en part ges **det övergripande ansvaret** för samordningen av skyddet av den kritiska civila infrastrukturen vid störningar under normala förhållanden och under undantagsförhållanden. Företagen och de offentliga aktörerna ska tillsammans skapa beredskap för olika hybridoperationer. Försörjningsberedskapscentralen har identifierat näringslivets väsentligaste objekt som ska skyddas och samarbetar med ett brett myndighetsnätverk för att skydda dem. Försörjningsberedskapsorganisationens cirka 1 500 företag lämnar information utifrån vilken man kan skapa en lägesbild till stöd för beslutsfattandet. **Med stöd av försörjningsberedskapsfonden ska FBC vid behov snabbt kunna finansiera skyddet av den kritiska infrastrukturen.**
- Upprätthållandet av **den digitala säkerheten** är en ständig kapplöpning. Realiserade cyberrisker till exempel inom hälso- och sjukvården eller finansbranschen skulle vara förödande på många sätt. Cybersäkerheten tar en allt större del av försörjningsberedskapens

kostnader i anspråk. Suomen Huoltovarmuusdata Oy, som FBC har grundat, tillhandahåller servercentraltjänster till försörjningskritiska organisationer och FBC har bundit 130 miljoner euro i programmet Digital säkerhet 2030, som bidrar till att bygga samhällets beredskap att möta nya utmaningar.

- Genom **informationspåverkan** försöker man bryta ner samhällets resiliens och den kan vara en del av en omfattande påverkan riktad mot Finland. FBC har startat en ny kompetenscentralpilot som fokuserar på bekämpande av informationspåverkan, eftersom vi måste reagera snabbt på detta växande fenomen. Beredskapsåtgärderna mot informationspåverkan ska fortsätta målmedvetet.
- **Energiförsörjningsberedskapen** kräver särskilda utvecklingsåtgärder av Finland vid övergången till ett koldioxidneutralt samhälle. Eftersom vårt lands energianvändning baserar sig på inhemska bränslen ska ett nationellt vedterminalnätverk skapas och starka leveranskedjor säkras som möjliggör leverans- och säkerhetsupplag av energived. Dessutom ska tillgången på brännstovv säkerställas under övergångsperioden. För att säkra att elen räcker till ska aktörerna när elmarknaden utvecklas sporras till att ha en säker produktionskapacitet, såsom samproduktion av el och värme, men samtidigt ska också ett eventuellt behov av en försörjningsberedskapsreserv granskas. För att säkerställa försörjningsberedskapen inom reglerkraften och elsystemet ska vattenkraftens användbarhet och utvecklingsmöjligheter säkerställas parallellt med utvecklingsbehoven och användningsformerna för de övriga sjösystemen.
- **Klimatförändringen** och dess många konsekvenser toppar också World Economic Forums färsk Global Risks Report 2023. Finland är inte skyddat mot dessa risker, deras konsekvenser ska undersökas och analyseras samt beredskap skapas över hela linjen från primärproduktion till logistik och samhällsbyggande.
- **De geopolitiska hoten och stormaktspolitiken** har väckt hela Europa att granska sina ömsesidiga beroenden, som om de rubbas, i värsta fall knäcker de globala leverans- och värdekedjorna. Metoderna för att säkra den marina logistiken samt reservarrangemangen har en nyckelposition när dessa sårbarheter minskas. Störningar i den globala ekonomin kan exempelvis leda till problem med tillgången på läkemedel, vilket försvagar försörjningsberedskapen inom sjuk- och hälsovården. FBC gör specialanalyser av de geopolitiska hoten och utvecklar beredskapen utifrån dem. Dessutom har FBC ett nära samarbete med försvarsmakten för att säkerställa den militära försörjningsberedskapen och FBC samordnar även den militära och civila beredskapen.

Olika sektorer av samhället riktar allt fler förväntningar mot försörjningsberedskapen. Parallellt med de ovannämnda, delvis nya hoten, ska försörjningsberedskapens grundläggande uppgifter också skötas och kapacitet reserveras för skötseln av olika överraskande försörjningsberedskapsbehov och störningar.

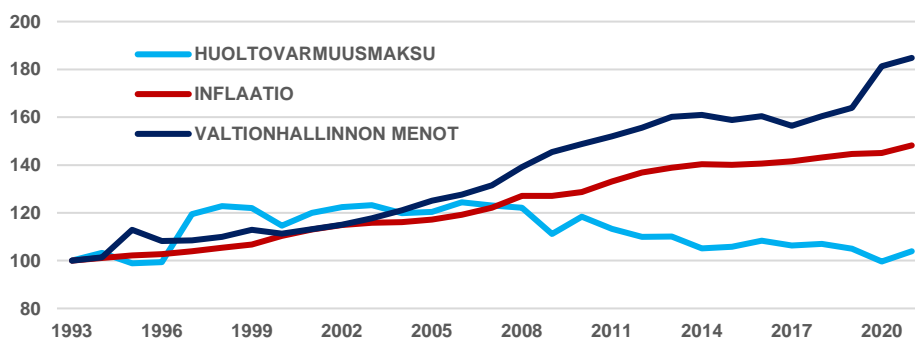
Försörjningsberedskapsavgiftens nivå fastställdes för 30 år sedan, och någon förhöjning har inte gjorts därefter. Avgiftens årliga intäkt är cirka 40 miljoner euro, och den räcker inte på långa vägar till för att täcka försörjningsberedskapens utgifter ens i nuläget.

Finansieringen av försörjningsberedskapen stöder sig i hög grad på avgifter som samlas in för användningen av fossila bränslen. **Samtidigt som beredskapen behöver stärkas, minskar intäkten av försörjningsberedskapsavgiften när användningen av fossila bränslen minskar.**

Denna i sig goda och nödvändiga energiomställning skapar ett behov av att förnya sättet som försörjningsberedskapen finansieras på. Försörjningsberedskapen omfattar ett större spektrum av samhällsfunktioner än förr, därför borde även betalningsbasen vara bredare.

Figur 1. Utvecklingen av försörjningsberedskapsavgiften (ljusblå), inflation (röd) och statsförvaltningens utgifter (mörkblå), 1993 = 100

Källor: Statistikcentralen och FBC:s bokslut.

Efterfrågan på försörjningsberedskap inom olika branscher har fortlöpande och särskilt den senaste tiden ökat snabbt. Försörjningsberedskapen omfattar även ett större spektrum av samhällsfunktioner än förr. Samtidigt har de system som ska skyddas, de externa hoten och deras följder blivit allt mer mångformiga. Därför är det nödvändigt att finansieringen av försörjningsberedskapen fastställs på en nivå som säkerställer att försörjningsberedskapsarbetet kan genomföras målinriktat och effektivt.

Det internationella resiliensarbetet ska kopplas samman med den nationella försörjningsberedskapen

Finlands försörjningsberedskap ska ses som en del av det internationella resiliensarbetet. Både inom EU och Nato ägnar man nu alltmer uppmärksamhet åt civilsamhällets kriställighet. FBC har redan i flera år utfört det resiliensarbete som EU nu bygger via CER-direktivet (direktivet om kritiska entiteters motståndskraft) och Nato som en del av den gemensamma försvarsplaneringen. Dessutom motsvarar Natos civila beredskaps- och resiliensfunktion i stor utsträckning Finlands försörjningsberedskapskoncept.

I och med medlemskapet ändras karaktären och kutymerna i samarbetet mellan Finland och Nato och blir en tät och åtminstone delvis bindande verksamhet. Det här påverkar också funktioner som hänförs till resiliensen, beredskapen och försörjningsberedskapen, vilka ska förbli centrala i Finlands samarbete med Nato.

I enlighet med CER-direktivet ska medlemsstaterna göra upp en nationell strategi för stärkande av motståndskraften. Medlemsstaterna ska också definiera en styrmodell för uppnående av de strategiska målen, en behörig myndighet eller myndigheter som stöder och övervakar de kritiska entiteternas motståndskraft samt en nationell kontaktpunkt. En betydande del av CER-branscherna i Finland finns redan inom försörjningsberedskapen. **FBC är en naturlig part för uppdraget som nationell kontaktpunkt på det sätt som beskrivs i CER-direktivet samt utvecklare av Natos resiliensfunktion och upprätthållare av helhetsbilden.**